

Державний архів Сумської області

**Роменський дитячий будинок Роменського районного відділу
народної освіти м. Ромни Роменського району Сумської області**

ФОНД Р-6012

Опис № 2-О

1946-1959

ПЕРЕДМОВА

до опису №2-О фонду Р-6012 – Роменський дитячий будинок
Роменського районного відділу народної освіти
м. Ромни Роменського району Сумської області

З приходом радянської влади у 1918 році дитячі притулки, що існували в дореволюційній Росії на благодійні кошти, декретом Раднаркому були перетворені на державні дитячі будинки й передавались у відання спеціально створених комісій. Для нормування процесу організації мережі дитячих закладів для безпритульних дітей Наркомос видав низку положень, зокрема, «Про дитячу трудову колонію», «Про трудову комуну для підлітків», «Про прийомні пункти», «Про створення відкритих дитячих будинків»

Якщо до революції на соціальний розвиток безпритульних дітей, крім державних, впливали благодійницькі організації та церква, а виховання базувалось на ідеалах християнської моралі та відданості монархії, то більшовики оголосили принципами комуністичного виховання марксизм, класовість, атеїзм, колективізм та інтернаціоналізм. Безпритульні діти були беззахисними перед ідеологічним тиском тоталітарного режиму й виховними експериментами радянської педагогіки. *«Воспитывать у детей чувства советского патриотизма, беспредельной преданности партии, правительству и т. Сталину»* (оп.2, спр.6).

Наприкінці 1930 – початку 1940-х років у дитячих будинках Радянського Союзу почала спостерігатись певна тенденція: вихованців дитбудинків, особливо тих, що були круглими сиротами чи дітьми репресованих «ворогів народу», які не знали своїх батьків, намагались раніше строку випустити у доросле життя.

Форми виявлення дитячої безпритульності також були різними: жебрацтво, бродяжництво, проституція, правопорушення. Причини виникнення безпритульності й втрати дітьми зв'язку з батьками мали системний характер. Значна частина дітей втратила зв'язок із батьками під час евакуації внаслідок голоду 1921–1923 років. У цілому, якщо на 1919-1920 роки в Україні нараховувалося приблизно 7.600.000 дітей, то 1/8 частина з них була безпритульною (950 тисяч).

Чергова «третя хвиля» безпритульності та сирітства розпочалася в СРСР після виходу в світ наказів НКВС «Об операции по репрессированию жен и детей изменников родины» (15 серпня 1937 року) і «О детях репрессированных родителей» (20 травня 1938 року), згідно з якими жінки «зрадників батьківщини» відправлялись до таборів на 5–8 років, а їх діти – до дитячих будинків.

Після визволення Сумської області для дітей, батьки яких загинули на фронті, у 1944 році створили 8 спеціальних дитбудинків.

З книги Петра Картавого «Світ осиротілих дітей: крізь біль і міфи – до справжності» (Суми. Видавництво «МакДен». 2011):

Довідка Сумського виконкому обласної Ради від 26 травня 1948 року Про хід виконання постанови РМ УРСР №235 від 10 березня 1948 року «Про заходи по ліквідації дитячої безпритульності та бездоглядності» станом на 1-е травня в області було 42 дитячих будинки з загальною кількістю 6230 дітей, з них: спецдитбудинків 8 з кількістю дітей 1666, звичайних дитбудинків 30 з кількістю дітей 4044, санаторних 1 з кількістю дітей 108, шкіл-інтернатів 3 з кількістю дітей 312. У Сумському облвідділі народної освіти життєдіяльність дитбудинків забезпечував сектор із 3 чол.

* * *



У 1926 році було відкрито Роменський дитячий будинок. У 1943 році школа реорганізована в дитячий будинок №1 для дітей-сиріт.

Згідно постанови виконкому Сумської облради депутатів трудящих за № 71 від 12.12.1942 у м. Ромни утворений дитячий будинок на 150 осіб. В додаток до постанови виконкому райради депутатів трудящих від 21 лютого 1944 року дитячому будинку передано приміщення колишнього житлового будинку по вул. Щучки, буд. 23 (колись там були пральня, лазня, їдальня, клуб, які згодом були зайняті під квартири). Організовано допоміжне господарство з передачею дитбудинку землі, коней, свиней, корів.

У 1946 році в розпорядженні будинку було 5 будівель, з них: у 2 будинках жили діти, в інших були кухня, столова, контора, пральня та інші підсобні приміщення. Було 2 майстерні – швейна та чоботарська. Станом на 1953 рік – 5 будівель, з яких три (з них дві дерев'яні) зайняті 19 дитячими спальнями. На кінець 1954 року у дитбудинку було 122 вихованці (74 хлопчики, 48 дівчат).

На виконання постанови виконкому обласної Ради депутатів трудящих № 262 від 4 квітня 1959 року «Про розширення сітки шкіл-інтернатів у 1959 р.» Наказ по Сумському обласному відділу народної освіти від 01 червня 1959 року «Про реорганізацію Правдинського, Путивльського, Роменського і Іванівського санаторного, Роменського № 3 та Миропільського дитячих будинків у школи-інтернати» Роменські дитячі будинки № 1 та № 3 реорганізовані у Роменську школу-інтернат на 210 учнівських місць. (оп.2, спр.89).

За наказом облвно №42 від 07.04.1959 на базі колишньої міської школи №4 та дитячого будинку №1 було створено Роменську школу-інтернат. З 03.05.1959 - школа-інтернат ім. О.А. Деревської.

У повоєнні часи підсобне господарство дитбудинку відіграло важливу роль, бо в державі було сутужно з харчами, більшість яких розподілялась за продовольчими картками.

Станом на 1958 рік дитячий будинок мав таке підсобне господарство свинарник, овочесховище, сарай, птахівник, а саме: коней – 4, корів – 2, телиця – 1, свиней – 76, курей – 30; сад (посаджений у 1956 році – 2,72 га), старий сад – 1 га.

Професійно-трудове навчання вихованців проводилося у майстернях та підсобному господарстві.

Норми харчування на одну дитину 10-12 років у повоєнні роки в інтернатних установах: булки 6 кг, хліба житнього 9 кг, цукру 1,5 кг, крупи (у т.ч. рис) - 3 кг, борошна 0,5 кг, сиру (творог) - 1 кг, молоко – 9 л, сметана 0,5 кг, тваринного масла - 0,9 кг, рослинних жирів – 0,3 кг, риби – 1,2 кг, м'яса – 2,4 кг, оселедця – 0,5 кг, яєць – 1,5 дес., картоплі – 9 кг, овочів – 9 кг, фрукти, ягоди - 4,5 кг, чай – 0,02 кг, кофе – 0,03 кг, повидло – 0,3 кг. З округленням на 1 вихованця – 100 крб.

У 14 років вихованці дитячого будинку випускалися у самостійне життя з мінімальним забезпеченням речами.

У справах є заяви громадян про видачу їм на виховання дітей, здебільше це діти, яких раніш здавали на виховання у дитбудинок, та найближчі рідні – племінники, онуки.

* * * * *

У 2019 році проведено науково-технічну обробку документів постійного терміну зберігання фонду, вдосконалення та переробку описів.

На подальше постійне зберігання були залишені справи: накази та розпорядження Наркомосвіти, обласного відділу наросвіти, по дитячому будинку, домові книги, листування, статистичні відомості, плани та розпорядження щодо виховання дітей, фінансові документи, списки, книги реєстрації та обліку вихованців, особові справи та індивідуальні медичні картки дітей, свідоцтва вихованців про закінчення школи, списки дітей у розшуку, заяви громадян про взяття дітей на виховання, розписки в отриманні дітей, особові справи вихователів, документи по підсобному господарству.

В описах відредаговані заголовки та дати справ, уточнена кількість аркушів, описи передруковано, складено історичну довідку та передмову, акт перероблення опису архівного фонду.

Справи в описах систематизовані за датами. Старі інвентарні описи взяті на облік. На впорядковані документи складено описи № 1 за 1927-1939 роки на 59 справ, опис № 1-о за 1926-1939 роки на 46 справ, опис № 2 за 1946-1959 роки на 67 справ, опис № 2-о за 1946-1959 роки на 67 справ, опис № 3 за 1945-1955 роки на 71 справу, опис № 4 за 1944-1951 роки на 25 справ, опис № 4-о за 1944-1950 роки на 31 справу, опис № 5-о за 1947-1954 роки на 47 справ.

Роменський дитячий будинок
Роменського районного відділу
народної освіти м. Ромни
Роменського району Сумської
області

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Державного архіву
Сумської області

_____Ю. ОЛІЙНИК
_____2019

Фонд Р-6012

Опис № 2-О
справ постійного зберігання
за 1946-1959 рр.

№№ з/п	Індекс справи	Заголовок справи	Крайні дати документів справи	Крайні дати документів справи	Кількість аркушів у справі	Примітки
1	2	3	4	5	6	7
1.		Список вихованців Кролевецького спеціального дитячого будинку	25.09.1945	30.08.1946	26	
2.		Накази Роменського дитячого будинку № 1 по контингенту вихованців	06.12.1946	08.10.1947	14	
3.		Заяви громадян про взяття дітей на виховання. Розписки в отриманні дітей	06.02.1946	13.11.1947	14	
4.		Накази Роменського дитячого будинку № 1 по контингенту вихованців	10.10.1947	27.12.1948	37	
5.		Книга обліку вихованців	1946	1947	25	
6.		Книга обліку вихованців	1948		31	
7.		Книга обліку вихованців	1947	1948	31	
8.		Книга обліку вихованців Кролевецького дитячого будинку	1948		38	
9.		Накази Роменського дитячого будинку № 1 по контингенту вихованців	01.01.1949	22.12.1950	25	

1	2	3	4	5	6	7
10.		Книга обліку вихованців	1950	1952	23	
11.		Накази Роменського дитячого будинку № 1 по контингенту вихованців	05.01.1951	10.11.1951	15	
12.		Книга реєстрації вихованців. Група № 1	05.09.1951		25	
13.		Книга реєстрація вихованців. Група № 2	01.09.1951		13	
14.		Книга реєстрації вихованців. Група № 3	01.09.1951		13	
15.		Накази Роменського дитячого будинку № 1 по контингенту вихованців	25.01.1952	08.10.1952	22	
16.		Накази Роменського дитячого будинку № 1 по контингенту вихованців. Частина 2	05.11.1952	22.08.1953	6	
17.		Книга реєстрації вихованців	1952		63	
18.		Книга обліку вихованців Кролевецького дитячого будинку	1952		46	
19.		Виписки з наказів Роменського районного відділу народної освіти про призначення на роботу. Особові документи працівників	10.09.1953	15.03.1958	12	
20.		Книга наказів Роменського дитячого будинку № по контингенту вихованців	25.08.1953	22.06.1959	54	
21.		Книга реєстрації вихованців	02.07.1953		47	
22.		Списки вихованців, які підлягають працевлаштуванню у 1953 році, з висновками медичної комісії	22.05.1953	16.08.1953	21	

1	2	3	4	5	6	7
23.		Книга наказів Роменського дитячого будинку № 1	10.01.1955	31.12.1955	59	
24.		Книга реєстрації вихованців	1955		41	
25.		Розписки громадян про взяття дітей на виховання	27.07.1955	19.10.1955	4	
26.		Книга наказів Роменського дитячого будинку №1	09.01.1956	31.12.1956	53	
27.		Книга реєстрації вихованців	1956		44	
28.		Заяви громадян про взяття дітей на виховання	02.08.1956	09.11.1956	11	
29.		Книга наказів Роменського дитячого будинку № 1	02.01.1957	31.12.1957	57	
30.		Книга реєстрації вихованців	01.01.1957	15.08.1959	59	
31.		Книга особового складу вихованців Роменського дитячого будинку № 1	01.09.1957	15.04.1959	7	
32.		Заяви громадян про взяття дітей на виховання	09.05.1957	08.01.1958	6	
33.		Книга наказів Роменського дитячого будинку № 1	02.01.1958	10.09.1959	82	
34.		Виписки з наказів Роменського районного відділу народної освіти про призначення та звільнення працівників	25.06.1959	30.06.1959	4	
35.		Акти передачі вихованців	червень 1959	20.08.1959	11	
36.		Свідоцтва про народження вихованців 1934-1945 років народження	1934	1945	48	
37.		Похвальні грамоти вихованців за відмінні успіхи у навчанні та зразкову поведінку	17.05.1948	14.06.1956	22	
38.		Грамоти вихованців за участь в громадських заходах	1948	1956	3	

1	2	3	4	5	6	7
39.		Індивідуальні медичні картки вихованців (Прізвища на початкові літери А, Б, Г, Д)			94	
40.		Індивідуальні медичні картки вихованців (Прізвища на початкові літери А, Б, В)			115	
41.		Індивідуальні медичні картки вихованців (Прізвища на початкові літери Г, Д, Є, Ж, З)			101	
42.		Індивідуальні медичні картки вихованців (Прізвища на початкові літери Є, З, К, Л)			117	
43.		Індивідуальні медичні картки вихованців (Прізвища на початкові літери І, К, Л)			120	
44.		Індивідуальні медичні картки вихованців (Прізвища на початкові літери М, Н, О, П)			132	
45.		Індивідуальні медичні картки вихованців (Прізвища на початкові літери М, Н, О)			91	
46.		Індивідуальні медичні картки вихованців (Прізвища на початкові літери П, Р)			94	
47.		Індивідуальні медичні картки вихованців (Прізвища на початкові літери Р, С, Т)			142	
48.		Індивідуальні медичні картки вихованців (Прізвища на початкову літеру С)			92	
49.		Індивідуальні медичні картки вихованців (Прізвища на початкові літери Т, Ф, Х, Ч)			93	
50.		Індивідуальні медичні картки вихованців (Прізвища на початкові літери У, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Я)			122	

1	2	3	4	5	6	7
51.		Індивідуальні медичні картки вихованців (Прізвища на початкові літери Ш, Я)			48	
52.		Особова справа виховательки Роменського спецдитбудинку Макуріної Лідії Василівни	20.02.1953	08.09.1953	7	
53.		Особова справа вихователя Роменського спедитбудинку Романенка Олександра Павловича	11.05.1948	03.02.1954	9	
54.		Особова справа Шумилевич Софії Пилипівни, завідуючої навчальною частиною	22.10.1950	26.01.1952	6	
55.		Особова справа Шапкіної Явдохи Василівни, старшої піонервожатої	02.03.1951	23.12.1953	8	
56.		Трудові книжки Грицай Катерини Антонівни, Личак Валентини Михайлівни, Макаренка Бориса Сергійовича	1946	1951	3 книжки	
57.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям	січень 1955	грудень 1955	63	
58.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям	січень 1956	грудень 1956	45	
59.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям	січень 1957	грудень 1957	60	
60.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям	січень 1958	грудень 1958	52	
61.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям	січень 1959	грудень 1959	24	

1	2	3	4	5	6	7
62.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям допоміжного господарства	січень 1955	грудень 1955	24	
63.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям допоміжного господарства	січень 1956	грудень 1956	32	
64.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям допоміжного господарства	січень 1957	грудень 1957	30	
65.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям допоміжного господарства	січень 1958	грудень 1958	32	
66.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям допоміжного господарства	січень 1959	грудень 1959	25	
67.		Старий опис			6	

До опису внесено 67 (шістдесят сім) справ з № 1 по № 67 у тому числі:

літерні №№ _____,

пропущені №№ _____

Укладач опису:

Провідний архівіст відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату

О. АНДРЮЩЕНКО

28.10.2019

Перевідна таблиця шифрів фонду Р-6012 опис № 2-О

Новий номер справи	Старий номер справи	Новий номер справи	Старий номер справи	Новий номер справи	Старий номер справи
1.	1	24.	43	47.	115
2.	2	25.	44	48.	116
3.	3	26.	52	49.	117
4.	5	27.	53	50.	118
5.	7	28.	55	51.	119
6.	10	29.	62	52.	120
7.	12	30.	65	53.	121
8.	9	31.	66	54.	122
9.	11	32.	67	55.	123, 124, 125
10.	14	33.	76	56.	126
11.	15	34.	90	57.	127
12.	16	35.	91	58.	128
13.	17	36.	102	59.	129
14.	18	37.	104	60.	130
15.	20	38.	105	61.	131
16.	21	39.	106	62.	132
17.	22	40.	107	63.	133
18.	23	41.	108	64.	134
19.	25	42.	109	65.	135
20.	26	43.	110	66.	
21.	29	44.	111	67.	
22.	30	45.	112		
23.	41	46.	113		